

הארמון והשוק : שעועים, משחקים וbijouterie באמנות האסלאם בימה"ב
Palace and Bazaar: Pleasure, Games and Entertainment
in Medieval Islamic Art

0821-6397-01
תשע"ה

סוג המסדרת: שיעור בחירה, 2 ש"ס

שם המרצה: ד"ר אריה לב כפיטייקין

טלפון: 077-9100122 **דוא"ל:** levkapit@gmail.com

שעות קבלה / מקום: בתיאום מראש עם המרצה בדו"ל או טלפון.

דרישות הקורס:

nocacht בשיעורים על פי תקנון הפקולטה. השתתפות בדיונים במהלך השיעור.
קריאה חובה של 3 מאמריהם (יקבעו במהלך הקורס).

מטלת סיום הקורס:

100% בחינה מסכמת.

תיאור הקורס:

דימויים של משתאות, בידור ומשחקים שונים – מוסיקה וריקוד, שתית-יין וuishon, ספורט ומשחקי שחמט וקלפים – רוחים 매우 באמנות איסלאמית בכל התקופות; זאת, על-אף שהקוראן מטיל על המאמינים מגבלות ואיסורים על הנאות כאלו בעולם הזה, בהבטיחו להם אותן בעולם הבא. באמצעות גישות היסטוריות, דתיות, אמנויות, ואנתרופולוגיות, השיעור יבחן את ביתוייה החזותיים של תופעה זו בציורייזציה המוסלמית הימיבניית בין שהם משקפים מציאות יומיומית או אידיאל מודמיון; תרבות "גבואה" בחצר השליט והאליטות, או תרבות "פופולארית" בכיכר-השוק וה"עמך"; בין שרוות טקסית-מעודנת או ספרנטנית-אקסטטיבית.

Images of banquets, entertainments, and various games – whether music or dance, wine drinking or smoking, sports and chess and card games – are very widespread in Islamic arts in all periods, even though the Holy Quran restricts or forbids the Muslim believers to engage in such pleasures in this world, while promising they shall be permissible to them, in the next. Applying variable historical, religious, artistic and anthropological approaches, the course shall examine the various visual expressions of this phenomenon in medieval Islamic civilization, whether those reflect a common reality or an imagined ideal; "high" culture of the ruler's court and the urban elites, or "popular" culture of the market-place and the common people; whether informed by ceremonial subtle spirit, or by spontaneous ecstatic-one.

נושאי הקורס (נתון לשינויים):

1. שעשועים ומשחקים באسلام וטרום-אסלאם: מיציאות, דימוי ואידיאולוגיה

D. G. Shepherd, "Banquet and hunt in medieval Islamic iconography", In *Gatherings in honour of Dorothy E. Miner*, eds. U. E. McCracken, L. M. C. Randall, and R. H. Randall, Baltimore: Walters Art Gallery 1974, pp. 79-92.

2. ה'דולצ'ה' ו'יטה': משתאות ושעשועים אצל הח'ליפים האומיים

Robert Hillenbrand, "La Dolce Vita in early Islamic Syria: the evidence of later Umayyad palaces", *Art History* 5/1 (1982), pp. 1-35.

3. המג'lis ו'רעים למשתה' בח'ליפות העבאסיות

D. P. Brookshaw, "Palaces, pavilions and pleasure-gardens: the context and setting of the medieval *Majlis*", *Middle Eastern Literatures* 6 (2003), pp. 199-223.

A. G. Chejne, "The boon-companion in early 'Abbasid times", *Journal of the American Oriental Society* 85 (1965), pp. 327-335.

4. מוסיקה וכלי-נגינה באמנות

א. שילוח, *המוסיקה בעולם האסלאם: מבט חברתי-תרבותי*, ירושלים: מוסד ביאליק 1999, עמ' 88-66.

B. C. Wade, "Music making in Mughal paintings", *Asian Art and Culture* 8/3 (1995), pp. 68-89.

5. דימויי ריקוד ו"הריקוד שמעבר" אצל המיסטיים הצופים

א. שילוח, *המוסיקה בעולם האסלאם: מבט חברתי-תרבותי*, ירושלים: מוסד ביאליק 1999, עמ' 164-180.

R. Ettinghausen, "The dance with zoomorphic masks and other forms of entertainment seen in Islamic Art", In *Arabic and Islamic Studies in Honour of H. A. R. Gibb*, ed. G. Makdisi, Leiden: Brill 1965, pp. 211-224.

6. תיאורי ציד

M. M. Ahsan, *Social life under the Abbasids, 170-289 AH / 786-902 AD*, London and New York: Longman 1979, pp. 202-242.

7. אימוני אבירות (פירוסיה), ספורט ומישחק הפלו באמנות

Sh. al-Sarraf, "Mamluk *Furūsiyah* literature and its antecedents", *Mamluk Studies Review* 8/1 (2004), pp. 141-201.

http://mamluk.uchicago.edu/MamlukStudiesReview_VIII-1_2004.pdf

V. Bower and C. Mackenzie, "Polo: the emperor of games", In *Asian games: the art of contest*, eds. C. Mackenzie and I. L. Finkel, New York: Asia Society 2004, pp. 283-303.

8. משחקים וקרנבל בקהיר הימיביניית

B. Shoshan, *Popular culture in medieval Cairo*, New York: Cambridge University Press 1993, pp. 40-51: "The festival of Nawruz: a world turned upside down".

F. Suleman, " 'Making Love not War': The iconography of the cockfight in medieval Egypt", In *Eros and sexuality in Islamic art*, eds. F. Leoni and M. Natif, Farnham, UK and Burlington, VT: Ashgate 2013, pp. 19-42.

9. תיאטרון הצלליות - למציאות ובאמנות

G. Alain, "The illustrations of the *Maqamat* and the shadow play", *Muqarnas* 28 (2011), pp. 1-42.

L. Guo, *The performing arts in medieval Islam: Shadow play and popular poetry in Ibn Dāniyāl's Mamluk Cairo*, Leiden: Brill 2012, pp. 105-130.

או בעברית:

י. מ. לנדאו, "מחוזות הצלליות במורה הקרוב", *עלית ג'*, תש"ח, עמ' 72-33.

10. השחמט והגרד (שש-בש) באמנות

A. C. Gunter, "Chess and its visual culture in west, south, and southern Asia, In *Asian games: the art of contest*, eds. C. Mackenzie, and I. L. Finkel, New York: Asia Society 2004, pp. 136-168.

A. Contadini, "Islamic ivory chess pieces, draughtsmen and dice in the Ashmolean Museum", In *Islamic Art in the Ashmolean Museum*, ed. J. Allan, Oxford: Oxford University Press, pp. 30-51.

11. עישון וקלפים : מכשירים ודימויים

ג. ברוש, *הבה נרנליה. מקטרות מים מן המורה*, ירושלים: מוזיאון ישראל 2000.

F. Rosenthal, *The herb: hashish versus medieval Muslim society*, Leiden: Brill 1971.

R. Ettinghausen, "Further comments on Mamluk playing cards", In *Gatherings in honour of Dorothy E. Miner*, eds. U. E. McCracken, L. M. C. Randall, and R. H. Randall, Baltimore: Walters Art Gallery 1974, pp. 51-78.

12. הסור-נאמה : תהلوות ופסטיבלים באיסטנבול העות'מאנית

E. Atil, "The story of an eighteenth-century Ottoman festival", *Muqarnas* 10 (1993), pp. 181-200.

D. Terzioğlu, "The imperial circumcision festival of 1582: An interpretation", *Muqarnas* 12 (1995), pp. 84-100.

Surname-i Vehbi: A miniature-illustrated account of an 18th century festival in Ottoman Istanbul:

http://www.webcitation.org/query?url=http://www.geocities.com/surnamei_vehbi/index.html&date=2009-10-25+22:34:13

ביבליוגרפיה מורחבה:

Textbook

ר. חסן, *শুশুই চৰ*: মিশকিম, স্পোর্ট ও বিনগি আমনত হাসলাম (ক্যালো তুরোচা, উব্রিত & অংগুলিত), ইয়েশুলিম:
ডি.ল.আ. মাইর, মুজিয়ান আমনত হাসলাম 2006.

Sources

הקלוראג, תרגם: א. רובין, תל אביב: הוצ' אוניברסיטת ת"א 2005.
פירדוסי, *شاه-נאמה*, תרגם: א. כגן, 2 כרכים, ירושלים: מוסד ביאליק 2002-1992.

General

- D. P. Brookshaw, "Palaces, pavilions and pleasure-gardens: the context and setting of the medieval *Majlis*", *Middle Eastern Literatures* 6 (2003), pp. 199-223.
- D. G. Shepherd, "Banquet and hunt in medieval Islamic iconography", In *Gatherings in honour of Dorothy E. Miner*, eds. U. E. McCracken, L. M. C. Randall, and R. H. Randall, Baltimore: Walters Art Gallery 1974, pp. 79-92.
- M. M. Ahsan, *Social life under the Abbasids, 170-289 AH / 786-902 AD*, London and New York: Longman 1979.

B. Shoshan, *Popular culture in medieval Cairo*, New York: Cambridge University Press 1993.

N. M. Titley, *Sports and pastimes: scenes from Turkish, Persian, and Mughal paintings*, London: British Library 1979.

Music & Dance

- R. Hasson, *The mood of the 'ud. Music and musical instruments of the Islamic world*, Jerusalem: L.A. Mayer Museum for Islamic Art 2003.
- א. שילוח, *המוזיקה בעולם האסלאם: מבט חברתי-תרבותי*, ירושלים: מוסד ביאליק 1999.

B. C. Wade, *Imaging sound: An ethnomusicological study of music, art, and culture in Mughal India*, Chicago: University of Chicago Press 1998.

R. Ettinghausen, "The dance with zoomorphic masks and other forms of entertainment seen in Islamic Art", In *Arabic and Islamic Studies in Honour of H. A. R. Gibb*, ed. G. Makdisi, Leiden: Brill 1965, pp. 211-224.

Shadow Theatre and Theatre

S. Moreh, *Live theatre and dramatic literature in the medieval Arab world*, Edinburgh: Edinburgh University Press 1992.

L. Guo, *The performing arts in medieval Islam: Shadow play and popular poetry in Ibn Dāniyāl's Mamluk Cairo*, Leiden: Brill 2012.

Muhammad Ibn Dāniyāl, *Three shadow plays*, eds. P. Kahle and D. Hopwood, Cambridge: E.J.W. Gibb Memorial Trust 1992.

G. Alain, "The illustrations of the *Maqamat* and the shadow play", *Muqarnas* 28 (2011), pp. 1-42.

A. Tietze, *The Turkish shadow theater and the puppet collection of the L. A. Mayer Memorial Foundation*, Berlin: Mann 1977.

Hunting, Furusiyya, Polo

M. M. Ahsan, *Social life under the Abbasids, 170-289 AH / 786-902 AD*, London and New York: Longman 1979, pp. 202-242.

V. Bower and C. Mackenzie, "Polo: the emperor of games", In *Asian games: the art of contest*, eds. C. Mackenzie and I. L. Finkel, New York: Asia Society 2004, pp. 283-303.

M. Bashir, *The arts of the Muslim knight: the Furusiyya Art Foundation collection*, Milan: Skira 2008.

D. Ayalon, "Notes on the Furusiyya exercises and games in the Mamluk Sultanate", *Scripta Hierosolymitana* 9 (1961), pp. 31-62.

Games, Cards, Gambling, Smoking

M. M. Ahsan, *Social life under the Abbasids, 170-289 AH / 786-902 AD*, London and New York: Longman 1979, pp. 243-274.

C. Mackenzie and I. L. Finkel (eds.), *Asian games: the art of contest*, New York: Asia Society 2004.

W. M. Floor, *Games Persians play: a history of games and pastimes in Iran: from hide-and-seek to hunting*, Washington, DC: Mage Publishers 2011.

A. C. Gunter, "Chess and its visual culture in west, south, and southern Asia", In *Asian games: the art of contest*, eds. C. Mackenzie and I. L. Finkel, New York: Asia Society 2004, pp. 136-168.

I. Finkel, "The World Conqueror Emerges: Backgammon in Persia", In *Asian games: the art of contest*, eds. C. Mackenzie and I. L. Finkel, New York: Asia Society 2004, pp. 88-96.

L. A. Mayer, *Mamluk playing cards*, eds. R. Ettinghausen and O. Kurz, Leiden: Brill 1972.

ג. ברוש, הבה נרגילה. מקטנות מים מן המורה, ירושלים: מוזיאון ישראל 2000

F. Rosenthal, *The herb: hashish versus medieval Muslim society*, Leiden: Brill 1971.

F. Rosenthal, *Gambling in Islam*. Leiden: Brill 1975.

Web Resources:

Basic terms in Islamic Art:

<http://www.islamic-art.org/Glossary/glossary.asp>

Archnet

The Main Website on Medieval & Modern Islamic Architecture: Images of buildings, Database of Islamic Buildings with Bibliographies and Academic Articles

<http://www.archnet.org>

Museum with No Frontiers (MWNF):

<http://www.museumwnf.org/>

Qantara (Bridge) - Islamic Art in the Mediterranean:

http://www.qantara-med.org/qantara4/public/show_carte.php?carte=carte-01&lang=en